

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ
«Модерні рецепції античної філософії»
(для аспірантів філософського факультету)

Харків 2016

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра теоретичної і практичної філософії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДЕРНІ РЕЦЕПЦІЇ АНТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Спеціальність:
033 – Філософія

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету “22” квітня 2016 року, протокол № 9.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Прокопенко В.В., д.філос.н., професор, професор кафедри теоретичної і практичної філософії

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії

Протокол від “31” березня 2016 року, № 10

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії

Карпенко І. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “20” квітня 2016 року № 8.

Голова методичної комісії філософського факультету

Голіков С. О. _____

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ **Модерні рецепції античної філософії** ” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки

доктор філософії

спеціальності:

033 – Філософія

052 – Політологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

ознайомити аспірантів з історико-філософськими вченнями Модерну, які використовували ідеї античної філософії, формами і засобами транзиту і актуалізації античної філософської традиції.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Викладання курсу «Модерні рецепції античної філософії» для підготовки докторів філософії передбачає:

- ознайомлення аспірантів з базою джерел, на які спирається сучасна філософія під час звернення до античної філософії і з колом тих авторів, які найяскравіше репрезентують античні ідеї в сучасну епоху;
- оволодіння принципами історико-філософського дослідження традицій міжісторичного та міжкультурного характеру;
- оволодіння практичними навичками аналізу впливу античних авторів на подальшу філософську традицію;
- ознайомлення з типовими прикладами феномену відродження філософських ідей в історії;
- ознайомлення з типовими прикладами взаємного впливу між філософською традицією та науковою революцією.

1.3. Кількість кредитів: 5

1.4. Загальна кількість годин: 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	2-й
Семестр	
2-й	3-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	

80 год.	- год.
Індивідуальні завдання	
40 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких результатів навчання і отримати:

- здатність аналізувати античну теоретичну і практичну філософію, виявляти античні ідеї в творчій спадщині європейської філософської та наукової традиції;
- здатність використовувати навички конкретно-історичного аналізу європейської філософії та її осмислення в контексті античної філософської традиції;
- здатність розкривати історичну і концептуальну обумовленість філософських досягнень раціоналізму з боку античних парадигм мислення, їх цінність і значення для розуміння сучасних трансформацій філософії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Підсумки і трансформації античної філософії. Формування класичного ідеалу філософії.

Тема 1. Наука про античність в складі історико-філософського знання.

.Джерелознавство історії античної та модерної філософії. Основні джерела з історії античної філософії, специфіка аналізу і використання в науковій роботі античних джерел. Основні концепції і підходи до визначення місця і ролі античної філософії в історії світової філософії.

Тема 2. Транзит античних філософських ідей до християнського, ісламського та іудейського духовного світу.

Феномен коментаторської традиції в античності і середньовіччі. Значення коментаторів для передачі античної філософської традиції. Грецькі коментатори Платона і Аристотеля. Перекладачі античних текстів, наукові школи та їх роль в поширенні античних філософських ідей на Заході та на Сході.

Тема 3. Європейське Відродження та його філософські античні витоки.

Загальна характеристика Відродження як проекту повернення до античної культури.

Боротьба проти теоцентричного світогляду. Естетизм відродження і його античне коріння. Пошуки підґрунтя ідей антропоцентризму і гуманізму в філософії античності. Платонізм Відродження. Християнізований Платон. Платонівські мотиви в філософському вченні Миколая Кузанського та Піко делла Мірандола. Некласичні філософські вчення античності та їх вплив на філософію доби Відродження.

Розділ 2. Античні витоки філософії та науки Модерну.

Тема 4. Філософія та наука раннього Модерну в контексті античних пізнавальних парадигм.

Формування світоглядних і теоретичних передумов науки Модерну. Філософські основи математики Нового Часу. Теорія руху Галілея. Антиарістотелівська фізика Галілея.. Нове розуміння матерії. Атомістична парадигма в ранньомодерній науці. Філософське підґрунтя ньютонівської науки.

Тема 5. Антична спадщина в творчості філософів Модерну: Ф. Бекон, Г.В. Лейбніц.

Беконівська критика арістотелізму. Звернення Бекона до Лукреція як своєрідний засіб прочитання філософії Демокріта. Дж. Толанд про античність. Роль античних ідей в філософії Г.В.Лейбніца. Полеміка Лейбніца з Декартом. Платонівське і піфагорейське підґрунтя монадології Лейбніца. Лейбніц і атомістична фізика Демокріта.

Тема 6. Антична філософія в історичній свідомості Європи XVIII-XIX ст. Антика як класика. Повстання проти класичного проекту: Ф. Ніцше.

Становлення концепції античності в філософсько-естетичній думці Німеччини XVIII ст. Ідеалізований образ давньогрецької філософії, релігії та міфології і його вплив на німецьку філософію, науку та культурне будівництво в XIX ст. «Грецька тіранія» в культурі Німеччини Гегель і античні витоки його філософії.

Ф.Ніцше як інтерпретатор античності і як античний філософ.

Три стадії еволюції відношення Ніцше до античності. Вплив на творчість Ніцше з боку Геракліта. Ніцше про Піфагора і піфагорейців. Ніцше про Сократа.

Тема 7. Античні філософські ремінесценції в метафізичній, етичній та політичній думці сучасності:

М. Гейдеггер і реактуалізація античності. Х. Арндт: сучасність і практична філософія Арістотеля.«Платонівський жест» А. Бад'ю. Антиплатонізм XX ст. як чинник сучасного філософування. «Арістотелівський поворот» в етичній думці XX ст. Філософська герменевтика в контексті прочитання античної філософії: Х.Г. Гадамер.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма					Заочна форма							
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	сп			п	лаб	інд	сп	
1	2	3	4	5	6	7	8						
Тема 1.	14	2				12							

Тема 2.	18	2	2		4	10						
Тема 3.	18	2	2		4	10						
Разом за розділом 1	50	6	4		8	32						
Тема 4.	30	2	2		12	14						
Тема 5.	28	2	2		12	12						

Тема 6.	16	2	2		4	8						
Тема 7.	26	4	4		4	14						
Разом за розділом 2.	100	10	10		32	48						
Всього	150	16	14		40	80						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Античні витоки європейської філософії	4
2	Традиція і новації: проблема транзиту філософських ідей	4
3	Відродження як філософсько-культурний феномен	2
4	Античні ремінесценції в сучасній філософії	4
	Разом	14

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин

1	Опрацювання рекомендованої літератури	22
2	Підготовка доповідей до практичних занять	20
3	Виконання індивідуальних завдань (виконати історико-філософський аналіз філософських текстів з метою виявлення античних ідей у вченні автора).	14
4	Виконання індивідуальних завдань (здійснити компаративний аналіз декількох філософських текстів).	14
5	Підготовка до письмового іспиту	10
	Разом	80

6. Індивідуальні завдання

Написання письмової роботи (есе, аналітична довідка, наукова стаття).

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінювання ступеню активності аспірантів та якості їх виступів з доповідями та коментарів при проведенні дискусій на практичних заняттях.
- Оцінювання індивідуальних завдань (есе, аналітична довідка, наукова стаття).
- Перевірка індивідуальних завдань (есе, аналітична довідка, наукова стаття).
- Підсумковий контроль (іспит)
- Перевірка розуміння аспірантами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Разом	Залікова робота	Сума	
Розділ 1				Індивідуальне Завдання 1	Розділ 2						Індивідуальне Завдання 2
T1	T2	T3	T4		T5	T6	T7				
3	3	2	3	20	3	3	3	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Примітка. Отримання протягом семестру 20 балів є необхідною умовою допуску студента до підсумкового семестрового контролю.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	зараховано
70-89	Добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Ахутин А.В. Античные начала философии / А.В. Ахутин. – СПб.: Наука, 2007. – 784 с.
2. Бадью А. Манифест философии / А. Бадью; [перевод. с франц. В.Е. Лапицкого]. — СПб.: Machina, 2003. – 184 с.
3. Гадамер Х.- Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Х.- Г. Гадамер; [Перевод с немецкого, общая редакция и вступительная статья доктора философских наук Б. Н. Бессонова]. – М.: Прогресс, 1988. – 637 с
4. Гайденок П.П. Эволюция понятия науки (XVII-XVIII вв). Формирование научных программ нового времени. М.: Наука 1987 г. – 447 с.
5. Гаспаров М. Л. Избранные труды // М.Л. Гаспаров. – М.: «Языки русской культуры», 1997. — Т. I. О поэтах. – 664 с.
6. Гегель Г.В.Ф. Лекции по истории философии. Книга первая / Г.В.Ф. Гегель. Сочинения: в 14 т. – М., Л.: Партийное издательство, 1929 – 1959. – Т.9-11. – 340 с.
7. Ницше и современная западная мысль: Сб. статей. / Под ред. В. Каплуна. — СПб.; М.: Европейский университет в Санкт-Петербурге: Летний сад, 2003. – 592 с. – (Европ. ун-т в Санкт-Петербурге. Тр. ф-та полит, наук и социологии; Вып. 9).
8. Ницше Ф. Полное собрание сочинений в тринадцати томах / Ф.Ницше. – М.: Издательство «Культурная революция», 2005 – 2011.
9. Сергеев К.А. Ренессансные основания антропоцентризма. СПб.: Наука, 2007. — 386 с.
10. Сергеев К.А. Слинин Я.А. Античность и Новое время о космосе и его познании человеком. СПб.: Наука, 2014.— 725 с.
11. Фуко М. Управление собой и другими. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1982—1983 учебном году / М. Фуко; [пер. с фр, А.В. Дьяков]. — СПб.: Наука, 2011. — 432 с.
12. Хайдеггер М. Ницше. Т. I – II / М.Хайдеггер. – СПб.: Владимир Даль, 2006 – 2007.

Допоміжна література

13. Гадамер Г.-Г. Диалектическая этика Платона (феноменологическая интерпретация «Филеба») / Г.-Г. Гадамер. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2000. – 256 с.
14. Гадамер Х.-Г. Хайдеггер и греки / Х.-Г. Гадамер // Логос. – 1991. – № 2. – С. 56 – 68.
15. Глухов А.А. Перехлест волны. Политическая логика Платона и постницшеанское преодоление платонизма. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 1911 – 584 с.

16. Делез Ж. Ницше и философия / Ж.Делез; [пер. с фр. О. Хоми под ред. Б. Скуратова]. – М.: Ad Marginem, 2003. – 390 с.
17. Делез Ж. Различие и повторение / Ж.Делез; [перевод с французского Н.Б. Маньковской и Э.П. Юровской]. – СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1998 – 384 с.
18. Зелинский Ф. Ф. Фридрих Ницше и античность // Ницше: Pro et contra (антология) СПб.: Издательство Русского Христианского Гуманитарного Института, 2001. – С. 935 -956.
19. История чтения в западном мире от Античности до наших дней / [Ред.-сост. Г.Кавалло, Р.Шартье; пер. с фр. М.А. Руновой, Н.Н. Зубкова, Т.А. Недашковской]. – М.: «Издательство ФАИР», 2008. – 544 с.
20. Кассен Б. Эффект софистики. / Б. Кассен.; [перевод с фр. А. Россиуса]. – М.: Московский философский фонд; СПб.: Университетская книга; Культурная инициатива, 2000. – 236 с.
21. Ковешников Е.В. Идеи Декарта и монады Лейбница: взгляд на античные теории в эпоху Нового Времени: проблемы абсолютизации и неопределенности.// Альманах современной науки и образования. 2011. №4. С. 18-22.
22. Месяц С. В. Современная наука и платоновский миф //Универсум платоновской мысли-Х:платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.8-19.
23. Маяцкий М. Спор о Платоне. Круг Штефана Георге и немецкий университет / М. А. Маяцкий; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012.– 344 с. – (Исследования культуры).
24. Михайловский А., Романов А. Проблемы перевода смыслов в статье Мартина Хайдеггера «Учение Платона об истине» / Александр Михайловский, Алексей Романов // Русский мир и Латвия: Проблемы перевода в диалоге социокультурных парадигм; [под ред. С. Мазура]. – Рига. – 2010: Издание общества SEMINARIUM HORTUS HUMANITATIS. – Вып. XXIII. – С. 10 – 21.
25. Мурский В. В. Влияние раннестоических концепций на формирование новоевропейского научного мировоззрения //Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.66-74.
26. Паткуль А. Б.. Абсолютная идея как новоевропейское осуществление платоновского учения об идеях //Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий.

Материалы Десятой Платоновской конференции
(Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.123-134.

27. Прокопенко В.В. Постколониальная идеология и история античной философии // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: філософія. Філософські перипетії. – 2012. – № 1012. – С. 5 – 12.

28. Прокопенко В.В. Шестов и греки / В.В. Прокопенко // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». – К., 2012. – № 63. – С. 328 – 332.

29. Протопопова И. Логос зоон: Платон и Деррида / И.А. Протопопова // Синий диван. – № 10 – 11, 2008. – С. 96 – 114.

30. Хайдеггер М. Самоутверждение немецкого университета / М. Хайдеггер; [Пер. с нем. В. Бибикина, примеч. Ф. Федье] // Историко-философский ежегодник. – М.: Наука, 1994. – С. 298–304.

31. Хайдеггер М. Учение Платона об истине / М. Хайдеггер; [Перевод Т.В. Васильевой] // Историко-философский ежегодник. – М.: Наука, 1986. – С. 255 – 275.

32. Хайдеггер М. Время и бытие / М. Хайдеггер. – М.: Республика, 1993. – 447 с.

33. Хайдеггер М. Гераклит / М. Хайдеггер. – СПб.: Владимир Даль, 2011. – 767 с.

34. Чубукова Е. И. Реконструкция платоновской парадигмы философствования в коммунологической концепции Р. Рорти // Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.98-109.

35. Contre Platon (Le platonisme dévoilé) / [Textes reunis par Monique Dixsaut]. – Paris: Vrin, 1993. – 464 p.

36. Contre Platon (Renverser le platonisme) / [Textes reunis par Monique Dixsaut]. – Paris: Vrin, 1995. – 322 p.

37. Kim A. Plato in Germany: Kant – Natorp – Heidegger / A. Kim. – Sankt Augustine: Academia Verlag, 2010 – 312 p.

38. Zuckert, C. Postmodern Platos : Nietzsche, Heidegger, Gadamer, Strauss, Derrida / Catherine H. Zuckert – Chicago and London: Chicago University Press, 1996. – 351 p.

Інформаційні ресурси

37. Центр антиковедення СпбГУ. <http://centant.spbu.ru/>

39. Nietzsche F. Digitale Kritische Gesamtausgabe Werke und Briefe [Электронный ресурс] / Friedrich Nietzsche – Режим доступа: <http://www.nietzschesource.org/#eKGWB>

38. Perseus Digital Library. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>

39. The Stoa Consortium. <http://www.stoa.org/about>

40. Властос Г. Сократ и Вьетнам / Г. Властос; [пер. с англ О. Алиевой] // Гефтер.— Электронный ресурс. Режим доступа: <http://gefter.ru/archive/4721>; <http://gefter.ru/archive/4748>

41. Киндлер Е. А. Особенности интерпретации концепции античности Ф. Ницше отечественными мыслителями // Человек в мире культуры. 2013. №2. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-interpretatsii-kontseptsii-antichnosti-f-nitsshe-otechestvennymi-myslatelyami>

ПЛАН-КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ

Розділ 1. Підсумки і трансформації античної філософії. Формування класичного ідеалу філософії.

Тема 1. Наука про античність в складі історико-філософського знання.

Джерелознавство історії античної та модерної філософії. Основні джерела з історії античної філософії, специфіка аналізу і використання в науковій роботі античних джерел. Основні концепції і підходи до визначення місця і ролі античної філософії в історії світової філософії. Класична філософська історія філософії (Г.В.Ф. Гегель). Позитивистська концепція античної філософії (Дж.Бьорнет, П.Таннері). Культурологічна концепція античної філософії (М.Еліаде, Ж.П. Вернан). Християнське бачення античної філософії як підготовки до християнства (С.Трубецької, О.Ф. Лосев). Аналітична історія античної філософії.

Тема 2. Транзит античних філософських ідей до християнського, ісламського та іудейського духовного світу.

Феномен коментаторської традиції в античності і середньовіччі. Значення коментаторів для передачі античної філософської традиції. Грецькі коментатори Платона і Аристотеля. Склад і структура корпусу Commentaria in Aristotelem Graeca. Світова коментаторська традиція та її значення для становлення європейської раціоналістичної філософії. Переклади античних філософських текстів і проблеми збереження філософських ідей античності під час пізньої античності і раннього середньовіччя. Перекладачі античних текстів, наукові школи та їх роль в поширенні античних філософських ідей на Заході та на Сході.

Тема 3. Європейське Відродження та його філософські античні витoki.

Загальна характеристика Відродження як проекту повернення до античної культури. Боротьба проти теоцентричного світогляду Середньовіччя і конструювання образу античності як типу культури, що розкриває геній людства. Естетизм відродження і його античне коріння. Пошуки підґрунтя ідей антропоцентризму і гуманізму в філософії античності. Платонізм Відродження і повернення текстів Платона до європейського читача. М.Фічіно і його роль в становленні платонізму Відродження. Флорентійська Академія як проект

рекультивації античних форм життя і філософування. Християнізований Платон. Платонівські мотиви в філософському вченні Миколая Кузанського та Піко делла Мірандола. Платоніки Іоанн Бессаріон, Георгіос Гемістос. Некласичні філософські вчення античності та їх вплив на філософію доби Відродження.

Розділ 2. Античні витоки філософії та науки Модерну.

Тема 4. Філософія та наука раннього Модерну в контексті античних пізнавальних парадигм.

Формування світоглядних і теоретичних передумов науки Модерну. Філософські основи математики Нового Часу: поняття єдиного за Кузанським і її подальше осмислення, проблема безкінечності. Теорія руху Галілея. Антиарістотелівська фізика Галілея.. Нове розуміння матерії. Атомістична парадигма в ранньомодерній науці. Філософське підґрунтя ньютонівської науки.

Тема 5. Антична спадщина в творчості філософів Модерну: Ф. Бекон, Г.В. Лейбніц.

Беконівська критика арістотелізму: Бекон проти дедукції, проти силогістики . проти арістотелівського розуміння досвіду. Бекон про піфагорейців. Трактат «Про начала і витоки» і відродження демокритівської філософії. Звернення Бекона до Лукреція як своєрідний засіб прочитання філософії Демокріта. Дж. Толанд про античність, трактат Толанда «Клідофорус» про необхідність подвійної філософії і античні витоки ідеї езотеричної та екзотеричної філософії. Роль античних ідей в філософії Г.В.Лейбніца. Полеміка Лейбніца з Декартом відносно арістотелівської фізики. Лист Лейбніца до Я.Томазіуса. Платонівське і піфагорейське підґрунтя монадології Лейбніца. Лейбніц і атомістична фізика Демокріта.

Тема 6. Антична філософія в історичній свідомості Європи XVIII-XIX ст. Антика як класика. Повстання проти класичного проекту: Ф. Ніцше.

Становлення концепції античності в філософсько-естетичній думці Німеччини XVIII ст.: Вінкельман, Гьоте, Гердер, Лесінг. Ідеалізований образ давньогрецької філософії , релігії та міфології і його вплив на німецьку філософію, науку та культурне будівництво в XIX ст. «Грецька тиранія» в культурі Німеччини Гегель і античні витоки його філософії.

Ф.Ніцше як інтерпретатор античності і як античний філософ.

Три стадії еволюції відношення Ніцше до античності. Вплив на творчість Ніцше з боку Геракліта. Ніцше про Піфагора і піфагорейців. Ніцше про Сократа.

Тема 7. Античні філософські ремінесценції в метафізичній, етичній та політичній думці сучасності:

М. Гейдеггер і реактуалізація античності: феноменологічне прочитання Арістотеля. Інтерпретації Парменіда і Платона в лекціях і семінарах Гейдеггера. Х. Арндт: сучасність і практична філософія Арістотеля.«Платонівський жест» А. Бад'ю. Антиплатонізм XX ст. як чинник сучасного філософування. «Арістотелівський поворот» в етичній думці XX ст. Філософська герменевтика в контексті прочитання античної філософії: Х.Г. Гадамер.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Під час практичного заняття аспіранти беруть участь в обговоренні запропонованих питань. Оцінюється (до 3 балів) як виступи с доповіддю так і активність у дискусії, вміння

формулювати та відстоювати свою позицію, критично переосмислювати опрацьований матеріал. Практичні заняття передбачають як обговорення проблем, так і підготовку письмових робіт, що відображають і удосконалюють практичні навички аспірантів щодо проведення історико-філософських досліджень компаративного характеру..

Заняття 1. Античні витoki європейської філософії

1. Філософія як аналітика підстав і як духовні вправи.
2. Розмежування філософії із спорідненими формами культурних практик.
3. Школа як форма організації філософії.
4. Філософія і освітні практики античності та Модерну.

Заняття 2. Традиція і новації: проблема транзиту філософських ідей

1. Поняття філософської традиції.
2. Традиція як віра та дія.
3. Історичні виміри традиції. Форми і засоби підтримання та зміни традиції в філософії.
4. Філософія як історія ідей і як історія понять.

Заняття 3. Відродження як філософсько-культурний феномен

1. Історичні обставини виникнення проекту Відродження.
2. Повернення до античної культури і філософії в контексті розвитку комунікацій.
3. Філософія та наука як дві сторони культурної творчості доби Відродження.

Заняття 4. Античні ремінесценції в сучасній філософії

1. «Античні ренесанси» в етиці ХХ ст.
2. Доля посткласичної філософії і звернення до Буття та Логосу.
3. Від природи до Космосу: сучасна наука і антична натурфілософія.

Рекомендована література

Основна література

1. Ахутин А.В. Античные начала философии / А.В. Ахутин. – СПб.: Наука, 2007. – 784 с.
2. Бадью А. Манифест философии / А. Бадью; [перевод. с франц. В.Е. Лапицкого]. — СПб.: Machina, 2003. – 184 с.
3. Гадамер Х.- Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Х.- Г. Гадамер; [Перевод с немецкого, общая редакция и вступительная статья доктора философских наук Б. Н. Бессонова]. – М.: Прогресс, 1988. – 637с.

4. Гайденок П.П. Эволюция понятия науки (XVII-XVIII вв). Формирование научных программ нового времени. М.: Наука 1987 г. – 447 с.
5. Гаспаров М. Л. Избранные труды // М.Л. Гаспаров. – М.: «Языки русской культуры», 1997. — Т. I. О поэтах. – 664 с.
6. Гегель Г.В.Ф. Лекции по истории философии. Книга первая / Г.В.Ф. Гегель. Сочинения: в 14 т. – М., Л.: Партийное издательство, 1929 – 1959. – Т.9-11. – 340 с.
7. Ницше и современная западная мысль: Сб. статей. / Под ред. В. Каплуна. — СПб.; М.: Европейский университет в Санкт-Петербурге: Летний сад, 2003. – 592 с. – (Европ. ун-т в Санкт-Петербурге. Тр. ф-та полит, наук и социологии; Вып. 9).
8. Ницше Ф. Полное собрание сочинений в тринадцати томах / Ф.Ницше. – М.: Издательство «Культурная революция», 2005 – 2011.
9. Сергеев К.А. Ренессансные основания антропоцентризма. СПб.: Наука, 2007. — 386 с.
10. Сергеев К.А. Слинин Я.А. Античность и Новое время о космосе и его познании человеком. СПб.: Наука, 2014.— 725 с.
11. Фуко М. Управление собой и другими. Курс лекций, прочитанных в Коллеж де Франс в 1982—1983 учебном году / М. Фуко; [пер. с фр, А.В. Дьяков]. — СПб.: Наука, 2011. — 432 с.
12. Хайдеггер М. Ницше. Т. I – II / М.Хайдеггер. – СПб.: Владимир Даль, 2006 – 2007.

Допоміжна література

13. Гадамер Г.-Г. Диалектическая этика Платона (феноменологическая интерпретация «Филеба») / Г.-Г. Гадамер. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2000. – 256 с.
14. Гадамер Х.-Г. Хайдеггер и греки / Х.-Г. Гадамер // Логос. – 1991. – № 2. – С. 56 – 68.
15. Глухов А.А. Перехлест волны. Политическая логика Платона и постницшеанское преодоление платонизма. – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 1911 – 584 с.
16. Делез Ж. Ницше и философия / Ж.Делез; [пер. с фр. О. Хомы под ред. Б. Скуратова]. – М.: Ad Marginem, 2003. – 390 с.
17. Делез Ж. Различие и повторение / Ж.Делез; [перевод с французского Н.Б. Маньковской и Э.П. Юровской]. – СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1998 – 384 с.
18. Зелинский Ф. Ф. Фридрих Ницше и античность // Ницше: Pro et contra (антология) СПб.: Издательство Русского Христианского Гуманитарного Института, 2001. – С. 935-956.

19. История чтения в западном мире от Античности до наших дней / [Ред.-сост. Г.Кавалло, Р.Шартье; пер. с фр. М.А. Руновой, Н.Н. Зубкова, Т.А. Недашковской]. – М.: «Издательство ФАИР», 2008. – 544 с.
20. Кассен Б. Эффект софистики. / Б. Кассен.; [перевод с фр. А. Россиуса]. – М.: Московский философский фонд; СПб.: Университетская книга; Культурная инициатива, 2000. – 236 с.
21. Ковешников Е.В. Идеи Декарта и монады Лейбница: взгляд на античные теории в эпоху Нового Времени: проблемы абсолютизации и неопределенности.// Альманах современной науки и образования. 2011. №4. С. 18-22.
22. Месяц С. В. Современная наука и платоновский миф //Универсум платоновской мысли-Х:платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.8-19.
23. Маяцкий М. Спор о Платоне. Круг Штефана Георге и немецкий университет / М. А. Маяцкий; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2012.– 344 с. – (Исследования культуры).
24. Михайловский А., Романов А. Проблемы перевода смыслов в статье Мартина Хайдеггера «Учение Платона об истине» / Александр Михайловский, Алексей Романов // Русский мир и Латвия: Проблемы перевода в диалоге социокультурных парадигм; [под ред. С. Мазура]. – Рига. – 2010: Издание общества SEMINARIUM HORTUS HUMANITATIS. – Вып. XXIII. – С. 10 – 21.
25. Мурский В. В. Влияние раннестоических концепций на формирование новоевропейского научного мировоззрения //Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.66-74.
26. Паткуль А. Б.. Абсолютная идея как новоевропейское осуществление платоновского учения об идеях //Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.123-134.
27. Прокопенко В.В. Постколониальная идеология и история античной философии // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: філософія. Філософські перипетії. – 2012. – № 1012. – С. 5 – 12.

28. Прокопенко В.В. Шестов и греки / В.В. Прокопенко // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». – К., 2012. – № 63. – С. 328 – 332.
29. Протопопова И. Логос зоон: Платон и Деррида / И.А. Протопопова // Синий диван. – № 10 – 11, 2008. – С. 96 – 114.
30. Хайдеггер М. Самоутверждение немецкого университета / М. Хайдеггер; [Пер. с нем. В. Бибикина, примеч. Ф. Федье] // Историко-философский ежегодник. – М.: Наука, 1994. – С. 298–304.
31. Хайдеггер М. Учение Платона об истине / М. Хайдеггер; [Перевод Т.В. Васильевой] // Историко-философский ежегодник. – М.: Наука, 1986. – С. 255 – 275.
32. Хайдеггер М. Время и бытие / М. Хайдеггер. – М.: Республика, 1993. – 447 с.
33. Хайдеггер М. Гераклит / М. Хайдеггер. – СПб.: Владимир Даль, 2011. – 767 с.
34. Чубукова Е. И. Реконструкция платоновской парадигмы философствования в коммунологической концепции Р. Рорти // Универсум платоновской мысли-Х: платонизм и европейская культура на рубеже тысячелетий. Материалы Десятой Платоновской конференции (Санкт-Петербург, 23–24 июня 2002 г.) СПб., 2002, с.98-109.
35. Contre Platon (Le platonisme dévoilé) / [Textes reunis par Monique Dixsaut]. – Paris: Vrin, 1993. – 464 p.
36. Contre Platon (Renverser le platonisme) / [Textes reunis par Monique Dixsaut]. – Paris: Vrin, 1995. – 322 p.
37. Kim A. Plato in Germany: Kant – Natorp – Heidegger / A. Kim. – Sankt Augustine: Academia Verlag, 2010 – 312 p.
38. Zuckert, C. Postmodern Platos : Nietzsche, Heidegger, Gadamer, Strauss, Derrida / Catherine H. Zuckert – Chicago and London: Chicago University Press, 1996. – 351 p.

Інформаційні ресурси

39. Центр антиковедення СпбГУ. <http://centant.spbu.ru/>
40. Nietzsche F. Digitale Kritische Gesamtausgabe Werke und Briefe [Електронний ресурс] / Friedrich Nietzsche – Режим доступа: <http://www.nietzschesource.org/#eKGWB>
41. . Perseus Digital Library. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>
42. . The Stoa Consortium. <http://www.stoa.org/about>

43. Властос Г. Сократ и Вьетнам / Г. Властос; [пер. с англ. О. Алиевой] // Гефтер.–
Электронный ресурс. Режим доступа: <http://gefter.ru/archive/4721>;
<http://gefter.ru/archive/4748>
44. Киндлер Е. А. Особенности интерпретации концепции античности Ф. Ницше
отечественными мыслителями // Человек в мире культуры. 2013. №2. URL:
<http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-interpretatsii-kontseptsii-antichnosti-f-nitshe-otchestvennymi-myslityami>

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

- 1.1. Рекоменується підготувати статті, аналітичні огляди, есе з однієї з тем курсу.
- 1.2. Підготувати індивідуальне завдання – статтю, яка містить компаративне дослідження обраних античних та модерних філософських концепцій
- 1.3. Підготувати індивідуальне завдання – есе з однієї з тем курсу..

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Компаративне дослідження античних та модерних філософських концепцій.

Аспіранти мають підготувати:

- 1) скорочений варіант наукової статті, який містив би огляд джерел з обраної теми, перевірка та оцінка джерельної бази, визначення актуальності роботи та ступіню розробленості теми, розкриття історичних та теоретичних підстав звернення до визначених філософських ідей античності в межах модерної філософської традиції. Рекомендований обсяг – 0,5 авт.арк.
- 2) Есе з однієї з тем курсу, яке обов'язково повинно визначатись авторським баченням теми, мати великий ступінь новизни та оригінальності у розробці обраної теми. Рекомендований обсяг – 0,25 авт.арк.

ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Спеціальність _____
Навчальний предмет _____

Семестр IV
Модерні рецепції античної філософії

БІЛЕТ № 3.

1. Антична філософія в християнському світі. Східна (візантійська) традиція.
2. Антиплатонізм ХХ ст. як чинник сучасного філософування.

Протокол № _____ від “_____” _____ 2016 р.

Зав. кафедрою _____ *I.В. Карпенко* **Екзаменатор** _____ *В.В. Прокопенко*
(підпис) (прізвище, ініціали) (підпис) (прізвище, ініціали)

Критерії оцінювання:

Участь аспірантів у практичних заняттях передбачає обговорення запропонованих питань. Оцінюється (до 3 балів) як виступи с доповіддю так і активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію, критично переосмислювати опрацьований матеріал. Крім того оцінюється якість виконаних індивідуальних письмових завдань: наукових статей та есе. Критерії отримання оцінки наступні:

- здатність детально розробляти та переконливо презентувати обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі згідно вимогам щодо наукової діяльності;
- оволодіння необхідним науковим апаратом, щодо оформлення наукових робіт (нотатки, бібліографія тощо);
- здатність усно та письмово презентувати план, мету, результати дослідження;
- здатність готувати підбір матеріалу, виокремлювати і синтезувати найголовніше;
- відповідність підготовленого матеріалу академічним вимогам;
- навички лаконічного, чіткого, логічного, послідовного та грамотного викладу матеріалу, формулювання власних висновків;
- уміння вести полеміку з теоретичних і практичних питань, уміння проілюструвати теоретичні положення відповідними прикладами.

Індивідуальні завдання оцінюються за наступною системою балів:

18-20 балів	аспірант продемонстрував глибоке знання змісту завдання; робота відповідає всім вимогам і критеріям, щодо написання наукових робіт, містить всі необхідні формальні та змістовні складові; робота побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно; аспірант продемонстрував творчий підхід щодо розробки завдання; робота демонструє високий рівень засвоєння навчального матеріалу
14-17 балів	аспірант продемонстрував знання змісту завдання; робота в цілому відповідає вимогам і критеріям, щодо написання наукових робіт, містить необхідні формальні та змістовні складові; робота побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні похибки у логіці викладу матеріалу;
10-13 балів	аспірант продемонстрував певне знання змісту завдання, виклавши основні знання щодо історико-філософського процесу, робота в цілому містить формальні й змістовні складові; робота є недостатньо послідовною та логічною; робота частково містить знання історико-філософського характеру;
6-9 балів	аспірант продемонстрував уявлення щодо змісту завдання, фрагментарно виклавши історико-філософські відомості, робота містить деякі формальні та змістовні складові; робота не зовсім послідовна, іноді нелогічна, не зовсім відповідає змісту і формі.
1-5 балів	робота містить деякі знання історико-філософського характеру. робота не послідовна, не логічна, не зовсім відповідає змісту і формі.
0 балів	робота не відповідає академічним вимогам

Екзаменаційний білет складається з двох питань, кожне оцінюється за наступною системою балів:

18-20 балів	аспірант продемонстрував глибоке знання змісту завдання; робота відповідає всім вимогам і критеріям, щодо написання наукових робіт, містить всі необхідні формальні та змістовні складові; робота побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно; аспірант продемонстрував творчий підхід щодо розробки завдання; робота демонструє високий рівень засвоєння навчального матеріалу
14-17 балів	аспірант продемонстрував знання змісту завдання; робота в цілому відповідає вимогам і критеріям, щодо написання наукових робіт, містить необхідні формальні та змістовні складові; робота побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні похибки у логіці викладу матеріалу;
10-13 балів	аспірант продемонстрував певне знання змісту завдання, виклавши основні знання щодо історико-філософського процесу, робота в цілому містить формальні й змістовні складові; робота є недостатньо послідовною та логічною; робота частково містить знання історико-філософського характеру;
6-9 балів	аспірант продемонстрував уявлення щодо змісту завдання, фрагментарно виклавши історико-філософські відомості, робота містить деякі формальні та змістовні складові; робота не зовсім послідовна, іноді нелогічна, не зовсім відповідає змісту і формі.
1-5 балів	робота містить деякі знання історико-філософського характеру. робота не послідовна, не логічна, не зовсім відповідає змісту і формі.
0 балів	робота не відповідає академічним вимогам

КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Історичні обставини виникнення і розвитку античної філософії, її специфіка і всесвітнє значення.
2. Основні історико-філософські концепції про значення античної філософії.
3. Джерелознавство історії античної та модерної філософії.
4. Транзит античних філософських ідей: форми та інструменти підтримання традиції, адаптації і оновлення філософії в епоху середньовіччя.
5. Феномен коментаторства в історії пізньої античної філософії.
6. Антична філософія в християнському світі. Західна традиція.
7. Антична філософія в християнському світі. Східна (візантійська) традиція.
8. Ісламські варіації античної філософії.
9. Вплив античної філософії на іудейські релігійно-філософські та містичні вчення.
10. Боротьба платонізму та аристотелізму в середньовічній християнській філософії.
11. Аристотелівський ренесанс в середні віки: латинські авероїсти, Фома Аквінський, Ф. Суарес.
12. Відродження як проект повернення до античної культури. Причини та обставини звернення до античної філософії.
13. Діяльність М. Фічіно і Флорентійської Академії.
14. Платонізм Миколая Кузанського та Піко делла Мірандола.
15. Аристотелізм Відродження.
16. Натурфілософія Відродження та ідеї атомістів Демокріта, Епікура, Лукреція.
17. Античні пізнавальні парадигми в науці Раннього Модерну. Атомістична і платонівсько-піфагорейська парадигма.

18. Філософські основи фізики і математики Нового Часу. Антиарістотелізм нової науки Галілея і Ньютона.
19. Ф. Бекон і антична філософська спадщина.
20. Дж. Толанд про античність.
21. Роль античних ідей в філософії Г.В.Лейбніца.
22. Антична філософія в історичній свідомості Європи XVIII-XIX ст.: Формування класичного образу античної філософії.
23. Роль і значення класичного ідеалу в культурі Німеччини XIX-XX ст.: Paideia та Bildung.
24. Ф. Ніцше і його роль в становленні нового образу античної філософії. Античні витоки творчості Ніцше.
25. М. Гейдеггер і його відношення до давньогрецького філософського мислення.
26. Феноменологічне прочитання Арістотеля. Інтерпретації Парменіда і Платона в лекціях і семінарах Гейдеггера.
27. Х. Арндт і вплив практичної філософії Арістотеля на її етичну теорію.
28. А. Бад'ю та його «Платонівський жест».
29. Антиплатонізм XX ст. як чинник сучасного філософування.
30. «Арістотелівський поворот» в етичній думці XX ст.
31. Філософська герменевтика в контексті прочитання античної філософії: Х.-Г. Гадамер.
32. М. Онфре про античні філософські ідеали.